

μπαρούτι

μπαρούτι, το κ. μπαρούτη, η, ουσ. [<τουρκ. barut <ελλ. πυρίτις], η πυρίτιδα·

- *βρομάει μπαρούτι*, διαγράφεται κάποιος σοβαρός κίνδυνος, προμηνύεται πως θα γίνει καβγάς, φασαρία: «απ' τη στιγμή που σούρωσαν στο διπλανό τραπέζι, άρχισε να βρομάει μπαρούτι, γι' αυτό φύγαμε σαν κύριοι»·

- *γίνονται μπαρούτι*, εκνευρίζομαι, θυμώνω πάρα πολύ: «μόλις έμαθε πως τον κατηγόρησε ο φίλος του, έγινε μπαρούτι»·

- *είναι μπαρούτι*, **α.** (για πρόσωπα) είναι πολύ εκνευρισμένος: «μην του μιλάς τώρα, γιατί είναι μπαρούτι και θα ξεσπάσει απάνω σου». **β.** (για φαγώσιμα, ιδίως για μαγειρεμένα φαγητά) είναι πολύ καυτερό, πολύ πικάντικο από τα μπαχαρικά που του έχουν προσθέσει: «έβαλε τόσο πιπέρι μέσα στο φαγητό και δεν τρώγεται, γιατί είναι μπαρούτι». **γ.** (για ποτά) είναι πολύ δυνατό: «πίνε σιγά σιγά αυτό το τσίπουρο, γιατί είναι μπαρούτι»·

- *είναι μπαρούτι μοναχό*, **α.** είναι πανέξυπνος, τετραπέρατος, αντιλαμβάνεται αμέσως, ιδίως όταν πρόκειται να αποβεί κάτι σε βάρος του: «δεν μπορεί κανένας να τον ξεγελάσει, γιατί είναι μπαρούτι μοναχό». Από το ότι το μπαρούτι παίρνει αμέσως φωτιά. **β.** λέγεται και ειρωνικά για άτομο που είναι μειωμένης διανοητικής αντίληψης: «μην του εμπιστεύεσαι την παραμικρή δουλειά, γιατί είναι μπαρούτι μοναχό». Από την εικόνα του υγρού μπαρουτιού, που δεν παίρνει εύκολα φωτιά. **γ.** είναι οξύθυμος, νευριάζει εύκολα και αντιδρά βίαια: «πρόσεχε πώς του μιλάς, γιατί είναι μπαρούτι μοναχό και θα 'χεις μπλεξίματα». Από την εικόνα του μπαρουτιού που δημιουργεί έκρηξη·

- *έφαγε το μπαρούτι με τη χούφτα ή έφαγε το μπαρούτι με τις χούφτες*, έχει πάρει μέρος σε πολλές μάχες, είναι πολύ εμπειροπόλεμος: «μπορεί να τον βλέπεις έτσι γεροντάκι, αλλά στα νιάτα του έφαγε το μπαρούτι με τις χούφτες»·

- *μυρίζει μπαρούτι*, βλ. φρ. *βρομάει μπαρούτι*·

- *τον κάνω μπαρούτι*, τον εκνευρίζω, τον κάνω να θυμώσει πάρα πολύ και να ξεσπάσει βίαια: «μόλις τον είδε, άρχισε να τον δουλεύει που έχασε η ομάδα του, μέχρι που τον έκανε μπαρούτι και τον πήρε στο κυνήγι». (Λαϊκό τραγούδι: *στου Αιγάλεω το Σίτυ ξημερώματα την Τρίτη εθεάθης μ' ένα τύπο σ' ένα ξενυχτάδικο, με την πράξη σου ετούτη μ' έκανες φωτιά μπαρούτι κι έγινε που λέν' το σώσε μες το Μπαρουτάδικο*)·

- *φάγαμε το μπαρούτι με τη χούφτα ή φάγαμε το μπαρούτι με τις χούφτες*, ήμασταν μαζί συναγωνιστές, πήραμε μαζί μέρος σε πολλές μάχες και, κατ' επέκταση, περάσαμε μαζί τα πάνδεινα: «στον αλβανικό πόλεμο φάγαμε το μπαρούτι με τις χούφτες με τον τάδε || πάντοτε παίρνει το μέρος του, γιατί κάποτε φάγανε το μπαρούτι με τις χούφτες»·